

A könyvelő és a könyvvizsgáló együttműködése

A könyvelés és könyvvizsgálat területén tevékenykedő szakemberekkel kapcsolatosan gyakorta hangzanak el általánosítások. A könyvelők gyakran mint ellenségre, úgy tekintenek a könyvvizsgálókra. Sajnos fordítva is igaz: a könyvvizsgálók egymás között sokszor nyilvánítanak negatív véleményt általánosságban a könyvelőkről. Bizonyára mindkét terület képviselői rendelkeznek egyedi negatív tapasztalattal, de ez még nem jogosíthat fel senkit sem arra, hogy általánosítson akár a könyvelői, akár a könyvvizsgáló területen tevékenykedő szakemberekre vonatkozóan.

A könyvvizsgálói társadalomnak van egy jelentős része (sőt, a könyvvizsgálati értékhatár emelkedésével párhuzamosan egy egyre növekvő része), akik a könyvvizsgálói tevékenységük mellett könyvelői munkákat is vállalnak. Ők azok, akik rendelkeznek a két szakterületre vonatkozó tapasztalattal, és ők ismerik mindkét terület problémáit. Ők azok, akik, amikor könyvelnek, arra is gondolnak, hogy amikor majd azt az adott tételt egy könyvvizsgáló vagy bármilyen más ellenőr megnézi, akkor annak alátámasztásához milyen bizonylatokat fog elfogadhatónak ítélni, vagy hogyan fogja azt majd minősíteni.

Másik oldalról is hasznos a kettős tapasztalat, hiszen amikor a könyvvizsgáló a munkáját végzi, akkor óhatatlanul felmerül a gondolat: hogyan is könyvelte volna ő le ezt a tételt.

A könyvelési és könyvvizsgálati területtel egyaránt foglalkozó könyvvizsgálókkal kapcsolatosan még meg kell említeni, hogy nagyon fontos a Magyar Könyvvizsgálói Kamara Etikai szabályzatának függetlenséggel foglalkozó részében foglaltaknak a betartása, miszerint:

„Nem végezhet jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet az, aki könyvvizsgálói megbízatását megelőzően három éven belül a könyvvizsgáló társaságban tulajdoni részesedéssel rendelkezett, vagy három éven belül a könyvvizsgáló társaság könyveinek vezetésében tevékenyen részt vett.” [2.3 (2)]

Elgondolkodtató, hogy miért is alakulhatott ki a bevezetőben említett – sokszor mindenki számára, sőt még a közös ügyfél számára is – kellemetlenségeket okozó vélekedés. S akkor lesz igazán érdekes a kérdés, ha a vállalkozás érdekeit nézzük. Minden vállalkozásnak az lenne az érdeke, hogy a könyvelő és a könyvvizsgáló közös erővel, s a tudásuk legjavát adva biztosítsanak garanciát arra, hogy a vállalkozás éves beszámolója valóban a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

A könyvelőknek a könyvvizsgálóiról, illetve a könyvvizsgálóknak a könyvelőkről alkotott véleményét bizo-

nyára jelentősen befolyásolja, hogy gyakran nincsenek tisztában azzal, hogy a másik csoport valójában mit is csinál, mi lenne a kötelezettsége, milyen elvárások vannak vele szemben.

A KÖNYVVIZSGÁLAT

A két terület közül a könyvvizsgálat jóval szerencsésebb helyzetben van, mivel rendezettebb a jogi és szervezeti háttere.

Biztos jogszabályi háttérrel jelent a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény.

Könyvvizsgálói tevékenységet csak a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagjaként, illetve a Magyar Könyvvizsgálói Kamara tagjai részére kötelezően előírt Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok alkalmazásával lehet végezni.

A kamarai tagság számos előnnyel jár: a rendszeres szakmai képzésektől kezdve az ügyfelekkel, más könyvvizsgálókkal, hatóságokkal szembeni védelemig bezárólag. Az igaz, hogy a könyvvizsgálók kamarai díj fizetésére kötelezettek, de a tagdíj biztosítja azt a kamarai infrastruktúrát, amelynek előnyeit a könyvvizsgálók élvezhetik.

A könyvvizsgálat célja egyértelműen definiált. A könyvvizsgáló feladata, hogy gondoskodjék a könyvvizsgálat elvégzéséről, s ennek során meggyőződjön arról, hogy a gazdasági társaság beszámolója megfelelő-e a jogszabályokban foglalt előírásoknak, illetve megbízható és valós képet ad-e vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről.

A törvény által biztosított függetlenség alapot jelent arra, hogy a könyvvizsgálót ne lehessen e tevékenységében utasítani, illetve befolyásolni a független véleménye kialakításában.

A könyvvizsgáló feladata jól körülhatárolt. Nem nyújthat a gazdasági társaság részére olyan szolgáltatást, amely megakadályozná abban, hogy a fenti tényről tárgyilagosan és függetlenül meggyőződhesen.

A könyvvizsgálónak joga van a gazdasági társaság könyveibe betekinteni, a vezető tisztségviselőktől, illetve a munkavállalóktól információt kérni, a társaság pénzforgalmi számláit áttekinteni, könyvelését és az azt alátámasztó bizonylatokat megvizsgálni.

A könyvvizsgáló – függetlenül attól, hogy évente általában egy beszámolót lát el véleménynyel – az egész beszámolási időszakra vonatkozóan gyűjt információt. A vállalkozástól beszerzett dokumentumok, illetve saját tapasztalatainak feljegyzése alapján a könyvvizsgáló olyan átfogó dokumentációt köteles készíteni, amelyből más, hasonló tudással, tapasztalattal rendelkező könyvvizsgáló is ugyanazt a véleményt vonná le az adott gazdasági társaság beszámolójáról.

Nagyon fontos látni, hogy a könyvvizsgáló munkája nem helyettesíti sem az adott gazdasági társaság belső ellenőrzését, sem pedig más külső ellenőrzést. A könyvvizsgáló az elkészült beszámoló hitelességét igazolja. A hitelesség biztosítása a piac szereplői számára fontos, hiszen a tulajdonosok, hitelezők, üzleti partnerek a beszámolóban szereplő információk alapján vannak lekövetkeztetések, hoznak gazdasági döntéseket.

Sokszor felesleges papírgyűjtésnek tűnik a könyvvizsgáló munkája, holott ezzel csupán a véleménye megalkotásához szükséges bizonyítékokat gyűjti össze, illetve rendszerezi azokat. Vannak olyan esetek, amikor a könyvvizsgáló segítséget kér a könyvelőtől abban, hogy vegyen részt a könyvvizsgálathoz szükséges dokumentumok összegyűjtésében, alátámasztó bizonylatok rendszerezésében. Ezt a könyvelők gyakorta úgy élik meg, hogy a könyvvizsgáló velük végezteti el a munkáját.

A KÖNYVELÉS

A könyvelők helyzete sokkal tisztázatlanabb, kevésbé körbehatárolt, illetve egzaktnak kevésbé megfogalmazott. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt. vagy számviteli törvény) a vállalkozások, gazdálkodó szervezetek részére egyértelműen előírja, hogy minimum milyen képzéssel rendelkező személlyel kell a könyveiket vezetetni, illetve az éves beszámolót összeállíttatni.

„Szt. 151. § (1) A vállalkozó a 150. § (2) bekezdése szerinti könyvviteli szolgáltatás körébe tartozó feladatok irányításával, vezetésével, az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítésével

a) olyan természetes személyt köteles megbízni, illetve ezen feladatok végzésére alkalmazni, aki okleveles könyvvizsgálói szakképesítéssel vagy mérlegképes könyvelői

szakképesítéssel, illetve az engedélyezés szempontjából mérlegképes könyvelői szakképesítéssel egyenértékű szakképesítéssel (ez utóbbiak a továbbiakban együtt: mérlegképes könyvelői szakképesítés) és a tevékenység ellátására jogosító engedéllyel rendelkezik, vagy aki a 152/B. § szerinti bejelentést tett, vagy

b) olyan számviteli szolgáltatást nyújtó társaságot köteles megbízni, amelynek a feladat irányításával, vezetésével, a beszámoló elkészítésével megbízott tagja, alkalmazottja megfelel az a) pontban meghatározott követelményeknek.

(2) Az (1) bekezdésben előírt kötelezettség alól mentesül az a vállalkozó, amelynél az éves (éves szintre átszámított) nettó árbevétel az üzleti évet megelőző két üzleti év átlagában – ennek hiányában a tárgyévben várhatóan – a 10 millió forintot nem haladja meg.”

Mivel a számviteli törvény a vállalkozások számára írja elő, hogy ki vezetheti a könyveiket, ezért másik oldalról garanciákat is ad arra, hogy nyilvántartásba kerüljenek azok a szakemberek, akik az előírt jogosítvánnyal rendelkeznek.

„Szt. 151. § (3) A könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosító engedéllyel rendelkezőkről nyilvántartást kell vezetni. A könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosult, mérlegképes könyvelői szakképesítéssel rendelkezők, továbbá az okleveles könyvvizsgálói szakképesítéssel rendelkező nem kamarai tagok nyilvántartását a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételét végző szervezet (a továbbiakban: nyilvántartásba vételt végző szervezet), az aktív és a tagságát szüneteltető kamarai tag könyvvizsgálók nyilvántartását a Magyar Könyvvizsgálói Kamara vezeti. A könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosító engedély megadásával egyidejűleg a nyilvántartásba vételt végző szervezet hivatalból igazolványt állít ki. A nyilvántartás vezetésének célja annak hiteles dokumentálása, hogy a könyvviteli szolgáltatás végzésére jogosult természetes személy rendelkezik a tevékenység végzéséhez jogszabályban előírt ismeretekkel és szakmai gyakorlattal. A nyilvántartásban szereplő természetes személyek nyilvános adatainak, az azokban bekövetkező változásoknak a közzététele az ellenőrzés lehetőségének megteremtését, illetve az időszerű tájékoztatást szolgálja.”

A számviteli törvény részletesen szabályozza azt is, hogyan lehet a képzést megszerezni, illetve milyen továbbképzési kötelezettségei vannak a már megfelelő képzéssel rendelkezőnek.

Másik oldalról a számviteli törvény meghatározza a számviteli tevékenység fogalmát is.

„Szt. 150. § (1) E törvény alkalmazásában számviteli szolgáltatás az e törvényben, továbbá a kapcsolódó kormányrendeletekben előírt könyvvézetési, beszámolóképzési kötelezettség teljesítése érdekében elvégzendő